

EDUARD HERCIGONJA

Rođen je 20. kolovoza 1929. godine u Zagrebu. Osnovnu i srednju školu završio je u Sisku. Školske godine 1947/48. upisuje se na Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i studira IX (slavističku) grupu nauka. Po završetku studija djeluje nekoliko godina kao profesor gimnazije i škole za opće obrazovanje radnika u Sisku. Godine 1957. izabran je za asistenta pri katedri za staroslavenski jezik Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Od godine 1961. — kada dotadašnji šef katedre, prof. dr Josip Hamm odlazi u Beč — djeluje samostalno na toj katedri.

Doktorsku disertaciju obranio je 1970. U zvanje docenta izabran je 1970, a izvanrednog sveučilišnog profesora 1974. Sada obavlja dužnosti šefa katedre za općeslavenski (staroslavenski) književni jezik i književnost te prodekana za znanstveno-nastavna pitanja Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Osim redovitih fakultetskih dužnosti obavlja funkcije člana upravnog odbora Glagoljaške katedre Čakavskog sabora, člana uredništva »Croatike« i Radova Zavoda za slavensku filologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Znanstveni interes dra Eduarda Hercigonje kreće se u rasponu od jezikoslovne i jezikoslovno-stilističke analize te ispitivanja metodologije raščlambenih postupaka staroslavenskih (kanonskih) i napose hrvatskoglagoljskih tekstova do književnopovijesnog i tekstovnokritičkog studija hrvatske srednjovjekovne književne baštine. U kontekstu tako usmjerene znanstvenoistraživačke djelatnosti (sračunate često na monografske studije, sintetska zaokruživanja) nastao je niz radova (članaka, rasprava, recenzija, monografija i jedna knjiga) kojima se nerijetko otvaraju novi putovi istraživanju nekih aspekata fenomena hrvatskog glagolizma ili određivanju mjesta naše srednjovjekovne književnosti u sklopu slavenskog (i europskog) književnog srednjovjekovlja; njima se izvorno pristupa i analizi stilematike hrvatskoglagoljskih tekstova.

Tako npr. rasprava O nekim značenjima osnovnih preteritalnih vremena u jeziku Zografskog kodeksa upozorava na upotrebu aorista imperfektivnih glagola i imperfekta perfektivnih glagola u prevodilačkoj

tehničari prvih slavenskih prevoditelja kao na element stilske informacije sa specifičnim značenjskim nijansama (koje nisu mogle biti ostvarene u grčkom izvorniku).

Raspravom Iz radova na istraživanju sintakse i stila nekih glagoljskih neliturgijskih kodeksa 15. stoljeća na čitavu se nizu primjera egzaktne pokazuje kako funkcionira stil glagoljaške proze 15. stoljeća. Na osnovi te analize autor zaključuje kako stilska manira glagoljaških pisaca otkriva trajno nastojanje oko bogaćenja afektivnosti izraza, potencirane stilske ekspresije, oko toga da se »stare teme izraze na nov način«.

U opsežnoj tekstološkoj studiji Glagoljska verzija pune redakcije Pavlove apokalipse iz oksfordskog kodeksa Ms. Can. lit. 414. E. Hercigonja, pored kritičkog izdanja teksta, raspravlja o njegovu jeziku, stilu, kompoziciji, genezi Pavlove apokalipse u starokršćanskoj apokrifnoj književnosti, citira primjere utjecaja drugih apokrifnih vizija na taj spis, a uspoređuje i hrvatskoglagojsku s ćiriličkim verzijama Pavlove apokalipse.

Svojim radom *Elemente der syntaktisch-stilistischen Struktur der Adhortatio ad poenitentiam...* autor — rezimirajući dotadašnja istraživanja oko Frizinškog II. spomenika — pokušava u sintaktičko-stilskoj fakturi Fri II. otkriti utjecaj staroslavenske, ćirilometodske književne tradicije.

Društveni i gospodarski okviri hrvatskog glagoljaštva od 12. do polovice 16. stoljeća monografska je studija kojom se autor suprotstavlja upornom inzistiranju najznatnijeg dijela naše književne i kulturno-povijesne historiografije na tezi o duhovnoj i materijalnoj nerazvijenosti glagoljaškog klera što je nespojivo s realijama koje pružaju relevantni izvori kao i sa samom objektivnom logikom duhovne evolucije glagoljaštva: djelo što ga je ono namrlo hrvatskoj kulturi ni u kom slučaju nije moglo izrasti u atmosferi siromaštva, zaostalosti i neukosti.

Članak *Hrvatska književnost srednjeg vijeka — problemi i metode lingvostilističkog pristupa* poticajno razmatra problem nužne komplementarnosti funkcija lingvostilističke i književnoznanstvene metodologije u kontekstu suvremeno koncipiranog studija srednjovjekovne književnosti. Navode se i odrednice metodološki primjerenog pristupa identifikaciji sredstava pojačanja izražajnosti u djelima hrvatskih glagoljaških pisaca.

Rasprava *Kajkavski elementi u jeziku glagoljaške književnosti 15. i 16. stoljeća* istražuje pojavu kajkavizama u nekim kodeksima sa sjevernog dijela glagoljaškog područja i ocjenjuje je kao element književnojezičnog kontinuiteta, anticipaciju kasnijih nastojanja (Ozaljski krug Zrinskih), koja su u interferiranju dijalektalnih crta vidjela sredstvo osiguranja komunikativnosti, razumljivosti — i po tome prihvatljivosti — književnih tekstova na što širem području.

Znanstvena sprema, originalan (poli)metodološki pristup i naglašena erudicija prof. dra E. Hercigonje posebno su došli do izražaja u njegovoj nedavno objavljenoj knjizi *Srednjovjekovna književnost*. U toj

knjizi autor je — dajući cjelovit pregled hrvatske srednjovjekovne književnosti, što je samo po sebi pionirski posao — našu srednjovjekovnu baštinu predstavio u novom svjetlu ukazavši na pojave i vrednote koje su često bile zanemarivane. Iduća istraživanja hrvatskog srednjovjekovlja neće moći mimoilaziti rezultate i koncepcije prof. dra E. Hercigonje, čija je knjiga nagrađena i republičkom nagradom »Božidar Adžija« i nagradom grada Zagreba za godinu 1975.

O citiranim (i drugim) radovima E. Hercigonje napisano je podosta ocjena, prikaza i bilježaka i svi su oni odreda pozitivni.

Osim znanstvenog rada prikazanog ovom vrlo reduciranom deskriptivnom bibliografijom, prof. dr. Eduard Hercigonja razvija plodnu znanstvenu i stručnu djelatnost kao nastavnik u okvirima dodiplomskog i postdiplomskog studija te mentor nizu magistranata i doktoranata s područja paleoslovenistike ili jezično-književnog istraživanja hrvatskoglagoljskih tekstova. Aktivno djeluje u uredništvima znanstvenih i stručnih publikacija, u radu Glagoljaške katedre Čakavskog sabora i uredničkim kolegijima edicija.

POPIS RADOVA

a) Znanstveni radovi

O nekim značenjima osnovnih preteritalnih vremena u jeziku Zografskog kodeksa, Radovi Zavoda za slavensku filologiju 4, Zagreb 1961, 87—124.

»Viđenje Varuhovo« u Petrisovu zborniku iz 1468. godine, Zbornik za filologiju i lingvistiku MS 7, Novi Sad 1964, 63—93.

Iz radova na istraživanju sintakse i stila nekih glagoljskih neliturgijskih kodeksa XV stoljeća, Radovi Zavoda za slavensku filologiju 7, Zagreb 1965, 119—141.

Glagoljska verzija pune redakcije Pavlove apokalipse iz Oksfordskog kodeksa ms. can. lit. 414, Radovi Staroslavenskog instituta 6, Zagreb 1967, 209—255.

Elemente der syntaktisch-stilistischen Struktur der Adhortatio ad poenitentiam in ihrer Beziehung zur altkirchenslavischen literarischen Tradition, Freisinger Denkmäler, München, Rudolf Trofenik, 1968, 157—174.

Glagoljska neliturgijska književnost 15. stoljeća i Petrisov Zbornik (doktorska disertacija u rukopisu — u pripremi za tisak) Zagreb 1969, XLIV + 604 (dva sveska).

»Liber Judit« i Martinčev zapis »Suprotiv Turkom« iz novljanskog II brevijara, Radovi Zavoda za slavensku filologiju 12, Zagreb 1971, 69—73.

Društveni i gospodarski okviri hrvatskog glagoljaštva od 12. do polovice 16. stoljeća, Croatica II/2, Zagreb 1971, 7—100.

Napomene uz transliteraciju odabranih tekstova u knjizi Misal po zakonu rimskoga dvora 1483, Liber—Mladost, Zagreb 1971, XV—XVIII.

Hrvatska književnost srednjega vijeka (do kraja 14. stoljeća), Zbornik Zagrebačke slavističke škole 1, Zagreb 1973, 25—66.

Hrvatska književnost srednjeg vijeka. Problemi i metode lingvostilističkog pristupa, Dometi 7—8, Rijeka 1973, 3—10.

Kajkavski elementi u jeziku glagoljske književnosti 15. i 16. stoljeća (pri log istraživanju kontinuiteta hrvatskog književnog jezika), Croatica V/5, Zagreb 1974, 169—245.

Srednjovjekovna književnost, Liber—Mladost, Zagreb 1975, str. 482. (Povijest hrvatske književnosti, knj. 2). Knjiga je nagrađena republičkom nagradom »Božidar Adžija« i nagradom grada Zagreba za 1975. godinu.

b) *Recenzije*

Olexa Horbatsch, Die vier Ausgaben der kirchenslavischen Grammatik von M. Smotryckyj, Otto Harrassowitz, Frankfurter Abhandlungen zur Slavistik 7. Wiesbaden, 1964, 1—65. Slovo 14, Zagreb 1964, 154—160.

Reinhold Olesch, Juglers Lunenburgisch-wendisches Wörterbuch i Fontes linguae dravaenopolabicae minores, Radovi Zavoda za slavensku filologiju 12, Zagreb 1971, 77—81.

Missale Hervoiae ducis spalatensis croatico-glagoliticum a) Potpuno faksimilirano izdanje originala iz Topkapi Sarayi Muzeja u Istanbulu, b) Transcriptio et commentarium. Editionem curaverunt Biserka Grabar, Anica Nazor, Marija Pantelić. Sub redactione Vjekoslav Štefanić. Zagreb—Graz—Ljubljana, Staroslavenski institut »Svetozar Ritig« — Akademische Druck — u. Verlagsanstalt — Mladinska knjiga, 1973, str. XIII + 544 + 14 tab., Zbornik za slavistiku 11, Novi Sad 1976, 193—196.

c) *Stručni članci*

Odabrane perikope evanđelja iz prvotiska u knjizi Misal po zakonu rimskog dvora 1483 (transliteracija teksta). Liber—Mladost, Zagreb 1971, XIX—XXX.

d) *Urednička djelatnost*

Član uredničkog kolegija reprint-izdanja hrvatsko-glagoljskog prvotiska »Misal po zakonu rimskoga dvora 1483, Liber—Mladost, Zagreb 1971.

Član uredničkog kolegija edicije »Povijest hrvatske književnosti, Liber—Mladost, Zagreb.